

і не мала б своїх визначальних функцій. І, навпаки, громадянське суспільство в цивілізованій державі обов'язково повинно мати основний закон для існування і динамічного розвитку, демократії, і справедливості.

Науковий керівник: к. ю. н., доцент О. О. Отрадна.

Петрухно Юлія Євгенівна
 НУ «ЮАУ імені Ярослава Мудрого»,
 кандидат наук з соціальних комунікацій,
 завідувач сектору відділу
 обслуговування наукової бібліотеки

ФЕНОМЕН ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Демократизація суспільства, розвиток науки, освіти, культури, засобів масової інформації, процеси глобалізації об'єктивно обумовлюють входження до інформаційного простору, що неможливе без права на інформацію та — на доступ до інформації. В ч. 1, ст. 34 Конституції України закріплено, що «Кожному гарантується право на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань». А ч. 2 цієї самої статті підкреслюється: «Кожен має право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб — на свій вибір». Приведена конструкція конституційно-правової норми посилює дію принципів конституційного ладу, що знайшли закріплення в статтях 3, 8, 15, 19, а також в усіх статтях 2-го розділу Конституції України. Це означає, наприклад, що, у разі порушення органами державної влади, місцевого самоврядування, їх посадовими особами права людини, тобто міри можливої поведінки, закріпленої в Конституції та Законах України і спрямованої на реалізацію своїх потреб та законних інтересів, особа має право висловити своє ставлення до дій органів державної влади, місцевого самоврядування, їх посадових осіб, донести її до громадськості, до суспільства. Таке посилення, в наведеному прикладі, свідчить про те, що норми ст. 34, серед інших, є дієвим інструментом контролю суспільства за діяльністю ор-

ганів державної влади, місцевого самоврядування, їх посадових осіб.

Враховуючи те, що творцем Основного Закону є народ, варто зауважити, що його ефективність у вирішальній мірі залежить від здатності і готовності суспільства, окремих громадян використовувати конституційно-правові норми, в яких закріплені права людини для реалізації своїх потреб і законних інтересів. Йдеться, перш за все, про рівень загальної, правової, а в даному випадку — інформаційної культури.

Проблема феномену інформаційної культури порівняно нова проблема у вітчизняній соціальній і політико-правовій науці. Разом з тим, її вже торкалися в своїх дослідженнях такі вчені як: Бордюгова Т.Г., Войськунський А.Є., Дубас О.П., Ільганаєва В.О., Кузьмін Є.І., Скакун О.Ф., Філіпова Л.Я. Вони в основному торкалися різних аспектів інформаційної культури. Згадані вчені, однак, не ставили перед собою завдання дати загальну характеристику феномену інформаційної культури. Саме цьому присвячуються тези даного наукового повідомлення.

Зараз існує доволі багато визначень поняття інформаційної культури. В доступній англійській літературі їх більше півсотні. У вітчизняній — набагато менше. Наведемо деякі з них: 1) обумовлена рівнем розвитку інформаційного суспільства система знань, умінь і навичок в області інформаційних відносин, використовуваних для забезпечення практичної діяльності в наданні різноманітних послуг у суспільстві, а також окремим громадянам; 2) здатність суспільства ефективно використовувати власні інформаційні ресурси та засоби інформаційних комунікацій, а також вміння застосовувати для цієї мети передові досягнення розвитку засобів інформатизації та інформаційних технологій; 3) сукупність принципів та реальних механізмів, які забезпечують позитивну взаємодію етнічних та національних культур; 4) здатність суспільства та окремих його верств захищати свої соціальні, політико-правові, культурні, освітні, тощо інтереси за допомогою засобів масової інформації. У випадку порушень згаданих інтересів ЗМІ виступають у ролі організуючого чинника; 5) інформаційна культура є наслідком розвитку загальної, політичної, правової, екологічної, фізичної, побутової, сімейної, соціальної, тощо культури. В свою чергу вона обумовлює розвиток вищезгаданих видів культури. На думку американського вченого Георга Черна

велику роль у формуванні американської нації відіграли саме ЗМІ. Перші газети читали чоловіки за кухлем пива, обговорюючи новини. В даному випадку можливості інформаційної культури обумовили відповідні уявлення і дії.

Основні складові сучасної інформаційної культури — це комп'ютерна грамотність (тобто вміння володіти інформаційно-комунікаційними технологіями), нетікет (комп'ютерна етика). Нетікет (кіберетика, комп'ютерна етика, віртуальна етика) — це неофіційні правила та норми, які визначають правила та обов'язки учасників взаємодії в Інтернеті та в процесі праці з інформаційно-комунікаційними технологіями.

Незважаючи на те, що кількість інформації в Інтернеті постійно зростає, книжкова культура, як і раніше, грає значну роль в становленні людини як особистості. Адже саме книжки з самого дитинства людини впливають на розвиток її образного мислення, а це дуже важливо, т. к. людина, яка не вміє образно мислити, дуже скоро деградує.

Поєднання загальної, політико-правової та інших видів культури, книжкової культури, комп'ютерної грамотності та нетікету формує в людині інформаційну культуру. А саме високий рівень інформаційної культури людини є одним з чинників розвитку правової держави і громадянського суспільства.

Науковий керівник: к. ю. н., доцент кафедри конституційного права України НУ «ЮАУ імені Ярослава Мудрого» Т. М. Слінько.

.....

*Сбоева Анастасія Ігорівна
Донецький державний університет управління,
студент, факультет права
та соціального управління,
4 курс, група П-08-1*

ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО ТА ДЕМОКРАТІЯ: ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ТА ВЗАЄМОЗАЛЕЖНОСТІ

У статті аналізуються проблема взаємодії та взаємозалежності органів влади та інститутів громадянського суспільства у перехідних державах. В умовах дефіциту розвитку демократії цей процес розгортається суперечливо, несе загрозу

перетворення демократичної влади на заручницю корпоративних інтересів не загальносуспільного значення. За цих обставин плюралістична демократія потребує запровадження ефективного організаційно-правового механізму взаємодії держави з інститутами громадянського суспільства, залучення до демократичного процесу найширших кіл громадянського суспільства, самообмеження державної влади правами і свободами людини, досягнення консенсусу на рівні тандему держава — громадянське суспільство.

Велике значення для проблеми взаємодії держави і громадянського суспільства має політична участь різних суб'єктів громадянського суспільства, зокрема, політичних партій, громадських об'єднань, груп за інтересами, засобів масової інформації, профспілок, громадсько-політичних рухів, які водночас є суб'єктами політичної діяльності. Вони можуть стояти або в опозиції до державної влади, або чітко висловлювати свою позицію щодо урядової стратегії розвитку. Завдяки цим суб'єктам громадянського суспільства здійснюється постійний зв'язок між суспільством і державою, який має надзвичайно важливе значення для функціонування всієї політичної системи суспільства. Саме громадянські об'єднання, політичні партії та групи за інтересами формулюють і репрезентують перед державою зорганізовані громадські інтереси та забезпечують ефективний діалог з державою щодо їх захисту. Форми політичної взаємодії інститутів громадянського суспільства і держави можуть набувати різноманітних втілень: консультативних рад і комітетів як галузевого характеру за напрямками діяльності, так і загального спрямування щодо питань взаємодії органів влади; запрошення представників державних органів та органів місцевої влади на заходи, які проводяться на підтримку соціальних програм, громадськими організаціями на замовлення державних органів місцевого самоврядування.

Особливе значення серед усіх зазначених суб'єктів у стосунках між демократичною державою і громадянським суспільством посідають політичні партії, які сприяють політичному волевиявленню громадянського суспільства. Партії є тим механізмом, який виконує важливі функції з консолідації держави і громадянського суспільства або пом'якшують конфлікти між ними.

Надзвичайно важливе значення у взаємозв'язку громадянського суспільства і демокра-